

LATVIJAS REPUBLIKAS MINISTRU KABINETS

2010.gada 18.maija
Rīgā

Noteikumi Nr.461
(prot. Nr.25 33.§)

Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un Profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību

Izdoti saskaņā ar
Darba likuma
40.panta septīto daļu un
Valsts statistikas likuma
7.¹ pantu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošos pamatuzdevumus un kvalifikācijas pamatprasības, Profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību.

2. Profesiju klasifikators ir sistematizēts profesiju (arodu, amatu, specialitāšu) saraksts (turpmāk – klasifikators), kas veidots, lai nodrošinātu starptautiskai praksei atbilstošu darbaspēka uzskaiti un salīdzināšanu.

3. Klasifikatorā profesijas klasificētas grupās atbilstoši Starptautiskās Darba organizācijas noteiktiem kodiem, kā arī noteiktas to kvalifikācijas pamatprasības un profesionālās darbības pamatuzdevumi (šo noteikumu 1.pielikums). Klasifikatorā sagrupēti arī profesiju standarti.

4. Klasifikatora lietošana ir obligāta:

4.1. darba tiesiskajās attiecībās un dienesta attiecībās (izņemot valsts drošības iestādes), kur jānorāda personas profesija (arods, amats, specialitāte);

4.2. informācijas sistēmās, kuras lietojot tiek nodrošināta darbaspēka uzskaiti nepieciešamās informācijas aprite;

4.3. oficiālās statistikas jomā;

4.4. ar darbaspēku saistītu pētījumu veikšanā;

4.5. Starptautiskās Darba organizācijas noteiktai praksei atbilstošas darbaspēka uzskaites un salīdzināšanas nodrošināšanā;

- 4.6. ārējā ekonomiskajā sadarbībā;
- 4.7. izglītības programmu izstrādē un īstenošanā;
- 4.8. citās jomās, kur nepieciešams lietot apstiprinātus profesiju nosaukumus.

5. Labklājības ministrija:

- 5.1. atbild par klasifikatora aktualizēšanu;
- 5.2. uztur un nodod citām institūcijām lietošanā klasifikatora elektronisko versiju;
- 5.3. atbild par klasifikatora elektroniskās versijas atbilstību šiem noteikumiem.

II. Klasifikatora struktūra

6. Klasifikatoru veido:

- 6.1. profesijas, kas sagrupētas 10 pamatgrupās atbilstoši Starptautiskās Darba organizācijas noteiktiem kodiem augošā secībā;
- 6.2. pamatgrupas, kurās profesijas klasificētas apakšgrupās un mazajās grupās, kur apvienotas profesijas ar augstu līdzības pakāpi;
- 6.3. mazās grupas, kurās profesijas klasificētas atsevišķajās grupās, kur apvienotas atsevišķu darbības jomu atbilstošās profesijas;
- 6.4. profesiju kvalifikācijas pamatprasības (minimālais izglītības līmenis, teorētisko zināšanu, prasmes un atbildības pakāpe, kas nodrošina darba pamatuzdevumu sekmīgu izpildi), kuras norādītas profesiju mazajā grupā un attiecināmas uz visām tajā iekļautajām atsevišķo grupu profesijām;
- 6.5. profesiju profesionālās darbības pamatuzdevumi (klasifikācijas grupā ietvertu profesiju galveno darba uzdevumu īss apraksts), kas norādīti katrai pamatgrupai, apakšgrupai, mazajai grupai un atsevišķajai grupai. Ja mazajā grupā ir tikai viena atsevišķā grupa, šīs atsevišķās grupas pamatuzdevumi ir analogi mazās grupas pamatuzdevumiem un netiek atkārtoti;
- 6.6. profesiju standarti, kas sagrupēti pa pieciem profesionālās kvalifikācijas līmeņiem (teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju veikt noteiktai sarežģītības un atbildības pakāpei atbilstošu darbu) (šo noteikumu 2.pielikums).

7. Klasifikatora pamatgrupās ietvertas šādas profesijas:

- 7.1. pirmā pamatgrupa – profesijas, kuru profesionālās darbības pamatuzdevumi ir saistīti ar valsts politikas izstrādāšanu un formulēšanu, ārējo normatīvo aktu izstrādāšanu, valsts un uzņēmumu politikas un tās īstenošanas pasākumu izpildes organizēšanu;
- 7.2. otrā pamatgrupa – profesijas, kurās nepieciešams teorētisko un profesionālo zināšanu līmenis dabas, sociālajās un humanitārajās zinātnēs un nepieciešama prasme risināt teorētiskās problēmas. Profesionālās darbības pamatuzdevums ir esošo zināšanu plaša lietošana un papildināšana, sistematiska pieredzes apgūšana;

7.3. trešā pamatgrupa – profesijas, kurās nepieciešamas tehniskās zināšanas un pieredze vienā vai vairākās tehnikas, dabas, sociālo vai humanitāro zinātņu nozarēs. Profesionālās darbības pamatuzdevums ir tehniska rakstura darbu veikšana, īstenojot konceptuālas nostādnes, dažādu darba metožu lietošana atbilstoši minētajām nozarēm;

7.4. ceturrtā pamatgrupa – profesijas, kurās nepieciešamas zināšanas un prasme iegūt un lietot informāciju. Profesionālās darbības pamatuzdevums ir nodrošināt dokumentu pārvaldību un informācijas pakalpojumus, prast strādāt ar biroja tehniku, izpildīt naudas izmaksas un pieņemšanas operācijas;

7.5. piektā pamatgrupa – profesijas, kurās nepieciešamas zināšanas un pieredze iedzīvotāju (pasūtītāju, pircēju) apkalpošanā, preču pārdošanā tirgū un veikalos. Profesionālās darbības pamatuzdevums ir tādu pakalpojumu sniegšana, kuri saistīti ar mājturību, pārtikas produktu piegādi, preču pārdošanu, ceļojumiem, personisko automobiļu apkopi, personu un īpašuma aizsardzību un apdrošināšanu;

7.6. sestā pamatgrupa – profesijas, kurās nepieciešamas zināšanas un pieredze darbam lauksaimniecībā, mežsaimniecībā vai zivkopībā. Profesionālās darbības pamatuzdevums ir labības, mājdzīvnieku un zivju audzēšana, meža saglabāšana un izmantošana (atsevišķos gadījumos – lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības produkcijas pārdošana);

7.7. septītā pamatgrupa – profesijas, kurās nepieciešamas zināšanas, pieredze un prasme, kā arī spēja orientēties darba procesā izmantojamos materiālos, darbarīkos un tehnoloģijā. Profesionālās darbības pamatuzdevums ir prast izvēlēties izejvielas, materiālus, tehnoloģiju un iekārtas, ražot produkciju, preces, amatniecības (roku darba) izstrādājumus, noteikt ražošanas galaproduktu;

7.8. astotā pamatgrupa – profesijas, kurās nepieciešamas zināšanas un pieredze augsti automatizētu un citu rūpniecisko mašīnu un iekārtu izmantošanā. Profesionālās darbības pamatuzdevums ir saistīts ar darbu izpildi mašīnbūvē un iekārtu ražošanā, automatizētu rūpnīcu iekārtu vadīšanu un apkalpošanu, iekārtu montāžu;

7.9. devītā pamatgrupa – profesijas, kurās zināšanu līmenis un pieredze ļauj veikt vienkāršus darbus, kas atkārtojas, ar rokas instrumentiem (atsevišķos gadījumos – ar ievērojamu fizisku piepūli), kur nav nepieciešama iniciatīva vai darba izpildes variantu izvēle un apspriešana. Profesionālās darbības pamatuzdevums ir nekvalificētu darbu veikšana (piemēram, būvniecībā, lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, zvejniecībā, rūpniecībā);

7.10. nulles pamatgrupa – profesijas, kuru profesionālās darbības pamatuzdevumi ir saistīti ar aktīvā dienesta (profesionālais dienests, militārais dienests mobilizācijas gadījumā un rezerves karavīru mācības) vai dienesta Zemessardzē (Zemessardzes uzdevumu pildīšana un zemessargu apmācība) pildīšanu.

8. Strādnieku profesijas klasificētas atbilstoši šādiem principiem:

8.1. ja profesionālās darbības pamatuzdevumi ir saistīti ar roku vai roku un mašīnu darbu un prasa no izpildītāja prasmi izvēlēties lietojamus darba instrumentus,

materiālus, darba tehnoloģiju un noteikt galaproduktu, profesija ietverta klasifikatora septītajā pamatgrupā;

8.2. ja profesionālās darbības pamatuzdevumi nav saistīti ar materiālu un instrumentu izvēli, bet to veikšanai labi jāpārzina lietojamā darbmašīna, jābūt pieredzei tās apkalpošanā un normāla darba režīma nodrošināšanā, profesija ietverta klasifikatora astotajā pamatgrupā;

8.3. ja profesionālās darbības pamatuzdevumu izpilde neprasa pieredzi un tie veicami ar rokas instrumentiem un lietojot fizisku spēku, kā arī, ja izpildāms nekvalificēts darbs, profesija ietverta klasifikatora devītajā pamatgrupā.

9. Profesijas kodā pirmās četras zīmes (cipari) atbilst Starptautiskās Darba organizācijas noteiktajai starptautiskajai profesiju klasifikācijai un raksturo profesiju klasifikācijas hierarhiju klasifikatora grupās:

9.1. pirmais cipars norāda pamatgrupas kārtas numuru;

9.2. otrais cipars (kopā ar pirmo) norāda apakšgrupas koda numuru;

9.3. trešais cipars (kopā ar pirmajiem diviem) norāda mazās grupas koda numuru;

9.4. ceturtais cipars (kopā ar pirmajiem trim) norāda atsevišķās grupas koda numuru.

10. Profesijas kodā nākamās zīmes (cipari) norāda konkrētas profesijas kārtas numuru klasifikatora atsevišķajā grupā augošā secībā.

III. Klasifikatora lietošana

11. Klasifikatora lietotājam profesijas (aroda, amata, specialitātes) nosaukums jāizvēlas atbilstoši klasifikatorā noteiktiem profesijas profesionālās darbības pamatuzdevumiem, kā arī nepieciešamās profesijas (aroda, amata, specialitātes) nosaukumu var meklēt profesiju sarakstā kodu augošā secībā (šo noteikumu 3.pielikums) vai profesiju sarakstā alfabēta secībā (šo noteikumu 4.pielikums) pēc profesijas pamatvārda vai pamatvārdiem, kas rakstīti ar latviešu alfabēta lielajiem burtiem (turpmāk – pamatvārds).

12. Profesijas nosaukums sastāv no pamatvārda vai pamatvārdiem un tam vai tiem pievienotajiem apzīmējumiem – primārās, sekundārās un terciārās pazīmes, kas raksturo kādu no profesijas īpašībām:

12.1. pamatvārds ir profesijas nosaukums, kas var pilnīgi raksturot profesiju ar vienu vārdu vai atsevišķos gadījumos – diviem vārdiem. Ja profesijas nosaukumā ir vairāki pamatvārdi, kas atdalīti ar slīpsvītru, klasifikatora lietotājs izvēlas vienu no pamatvārdiem atkarībā no uzņēmuma struktūras;

12.2. primārā pazīme parasti ir viens vārds, kas paskaidro pamatvārdu un raksturo profesijas darbības jomu. Primārā pazīme ir norādīta tieši pirms pamatvārda(-iem), kas rakstīts(-i) lielajiem burtiem);

12.3. sekundārā pazīme ir vārds, kas sniedz papildu informāciju par primārās pazīmes nozīmi. Sekundārā pazīme ir nošķirta no primārās pazīmes ar slīpsvītru un norādīta pirms primārās pazīmes;

12.4. terciārā pazīme ir vārds, kas sniedz papildu informāciju par pamatvārda nozīmi. Terciāro pazīmi liek iekavās, un tā ir norādīta aiz pamatvārda.

13. Klasifikatorā pamatā nav norādīti atvasinātie profesiju nosaukumi (piemēram, ar apzīmējumiem „vietnieks”, „vecākais”, „vadošais”, „galvenais”, „jaunākais”, „pirmais”, „otrais”, „maiņas”, „iecirkņa”, „ceha”). Nav norādītas arī profesiju kvalifikācijas kategorijas un klases. Ja attiecīgajai profesijai nav izveidota atvasinātā profesija, klasifikatora lietotājs var brīvi izvēlēties vienu no atvasināto profesiju nosaukumiem un to lietot pēc nepieciešamības, saglabājot pamatnosaukuma kodu:

13.1. apzīmējumu „vietnieks” – attiecīgajiem vadītāju profesiju nosaukumiem;

13.2. apzīmējumu „vecākais”, „vadošais”, „galvenais” – attiecīgajiem vecāko speciālistu profesiju nosaukumiem;

13.3. apzīmējumu „jaunākais”, „pirmais”, „otrais”, „maiņas”, „iecirkņa”, „ceha” – attiecīgajiem speciālistu, kalpotāju, darbinieku un strādnieku profesiju nosaukumiem.

14. Klasifikatorā apzīmējums:

14.1. „uzņēmums” ir kopīgs apzīmējums valsts vai pašvaldību iestādei, komersantam, personālsabiedrībai, biedrībai, nodibinājumam vai fondam, reliģiskajai organizācijai, politiskajai partijai vai citam tiesību subjektam, kas nodarbina vismaz vienu darbinieku;

14.2. „pamatdarbības struktūrvienība” attiecināms uz jebkuru šādu struktūrvienību – pārvalde, filiāle, departaments, nodaļa, apakšnodaļa, daļa, sektors, grupa, punkts, iecirknis, cehs, brigāde, posms, vienība, birojs, dienests, postenis, bataljons, vads, rota. Struktūrvienības nosaukumu izvēlas atkarībā no uzņēmuma pamatdarbības struktūras;

14.3. „atbalsta struktūrvienība” attiecināms uz jebkuru šādu struktūrvienību – pārvalde, filiāle, departaments, nodaļa, apakšnodaļa, daļa, sektors, grupa, punkts, iecirknis, cehs, brigāde, posms, vienība, birojs, dienests, postenis, bataljons, vads, rota. Struktūrvienības nosaukumu izvēlas atbilstoši klasifikatoram atkarībā no uzņēmuma pamatdarbības atbalsta veida.

15. Profesiju nosaukumi klasifikatorā un valsts nozīmes informācijas sistēmās ir norādīti galvenokārt vīriešu dzimtē. Ja profesiju pārstāv sieviete, klasifikatora lietotājs profesiju nosaukuma pamatvārdā lieto atbilstošu sieviešu dzimtes galotni.

16. Klasifikatora lietotājam atļauts sīkāk paskaidrot klasifikatorā norādītās profesijas nosaukumu ar apzīmējumiem, kā arī piešķirt tai savu papildu kodu, papildinot to ar kārtas numuru.

IV. Klasifikatora aktualizēšana

17. Klasifikatoru aktualizē pēc nepieciešamības, bet ne retāk kā divas reizes gadā. Publisko tiesību subjekti priekšlikumus par klasifikatora aktualizēšanu iesniedz Labklājības ministrijā.

18. Labklājības ministrija katru gadu sagatavo un līdz 1.augustam iesniedz izskatīšanai Ministru kabinetā noteikumu projektu par grozījumiem klasifikatorā, kurā apkopoti priekšlikumi klasifikatora aktualizēšanai, kas iesniegti līdz 1.maijam, bet līdz 30.decembrim – noteikumu projektu par grozījumiem klasifikatorā, kurā apkopoti priekšlikumi klasifikatora aktualizēšanai, kas iesniegti līdz 1.oktobrim.

19. Iesniedzot Labklājības ministrijai priekšlikumus par jaunu profesiju iekļaušanu klasifikatorā, norāda šādu informāciju:

19.1. profesijas nosaukums (ja nepieciešams, pievienojot arī papildu apzīmējumus);

19.2. profesijas nepieciešamības pamatojums (profesijas standarts, amata apraksts, sertifikāts vai cits dokuments);

19.3. profesijas paredzamā vieta klasifikācijas pamatgrupas mazās grupas atsevišķajā grupā;

19.4. profesijas profesionālās darbības pamatuzdevumu apraksts.

V. Noslēguma jautājumi

20. Atzīt par spēku zaudējušiem:

20.1. Ministru kabineta 2007.gada 13.februāra noteikumus Nr.125 „Noteikumi par profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību” (Latvijas Vēstnesis, 2007, 29., 165.nr.; 2008, 18., 124.nr.; 2009, 13., 113., 166.nr.);

20.2. Ministru kabineta 2006.gada 4.jūlija noteikumus Nr.551 „Noteikumi par Valsts robežsardzes jaunākā virsnieka profesijas standartu” (Latvijas Vēstnesis, 2006, 106.nr.);

20.3. Ministru kabineta 2006.gada 4.jūlija noteikumus Nr.552 „Noteikumi par Valsts robežsardzes vecākā virsnieka profesijas standartu” (Latvijas Vēstnesis, 2006, 106.nr.).

21. Klasifikatora lietotāji četrus mēnešus laikā pēc noteikumu spēkā stāšanās dienas saskaņo profesiju nosaukumus ar noteikumos iekļauto profesiju (arodu, amatu, specialitāšu) nosaukumiem.

22. Noteikumi stājas spēkā 2010.gada 1.jūnijā.

Ministru prezidenta vietā –
finanšu ministrs

E.Repše

Labklājības ministrs

U.Augulis